

Bloemen helpen bomen

In het kader van het project 'Natuur breed' zijn in 2003 op verschillende laanboombedrijven bloemenmengsels ingezaaid. PPO-waarnemingen wijzen uit dat de mengsels een positief effect hebben op nuttige insecten, maar dat ze onkruid slecht onderdrukken. Het effect van de mengsels verschilt echter van jaar tot jaar en is lastig te kwantificeren.

Aan het project 'Natuur breed' (kader: Meer leven op het bedrijf door 'Natuur breed') namen ook de laanboombedrijven Gebr. van Setten, Combinatie Mauritz en H. en E. van de Bijl deel. In het kader daarvan werd in het voorjaar van 2003 het bloemenmengsel 'Buiten de bebouwde kom' van zaadfirma Advanta ingezaaid, waarna PPO Bomen de ontwikkelingen nauwlettend volgde. Bij het onderzoek is vooral gelet op de natuurwaarde, de ontwikkeling van onkruid en de aantrekking van nuttige insecten.

Vanwege het droge weer in 2003 is pas laat gezaaid. De bloemen kwamen dus ook laat op. Hoewel er op alledrie de bedrijven hetzelfde bloemenmengsel was ingezaaid, leek het half juli alsof elk van de bedrijven een ander mengsel had toegepast. Op het ene bedrijf stonden namelijk al bloemen, terwijl op het andere bedrijf nog nauwelijks van een opkomend gewas sprake was.

Vanaf half augustus was echter duidelijk te zien dat het ging om hetzelfde bloemenmengsel. Met name de korenbloemen, papavers, bolderiken en lupines kleurden de stroken blauw, rood, wit en geel. Om de bijdrage van de bloemenstroken te beoordelen op beperking van plagen en op biodiversiteit, zijn waarnemingen verricht naar verschillende soorten insecten. Het

Een bloemenstrook tussen laanbomen, zoals hier bij Gebr. van Setten, heeft een duidelijk positieve aantrekkingskracht op nuttige insecten voor de bestrijding van onder andere luis.

Foto: PPO Bomen

rijk bloeiende mengsel leverde veel bijen en hommels op, maar ook zweefvliegen – nuttig omdat de larven van zweefvliegen luizen eten - en vlinders. Van de vlinders vielen vooral de verschillende soorten witjes, gamma-uiltjes en distelvlinders op.

Slechte onderdrukking onkruid

Het grootste probleem in 2003 was het onkruid. Bij Combinatie Mauritz en Gebr. van Setten waren klein kruiskruid, melkdistel en herderstasje, maar vooral melkanzevoet probleemonkruiden.

Van tevoren was al bekend dat bloemenmengsels onkruid slecht onderdrukken. Daar kwam bij dat door de droogte de bloemen pas laat opkwamen, waardoor het onkruid al een voorsprong had opgebouwd. Het bloemenmengsel werd dan ook vroeg afgemaaid, om te voorkomen dat de onkruiden in het zaad zouden schieten. Bij Van de Bijl viel het verder op dat, op plaatsen waar met machines over de bloemen was gereden, de bloemen in de machinesporen achterbleven in groei. Ook dit is een bekend verschijnsel bij bloemenmengsels.

Al met al gaf het bloemenmengsel een slechte onderdrukking van onkruid. Dit nadelige effect was in 2003 belangrijker dan het beoogde voordeel van meer nuttige insecten in de strijd tegen plaaginsecten zoals luizen.

Totaal andere aanblik

Het totaal andere weer in 2004 had mede invloed op de ontwikkeling van de bloe-

menrijen. Hoewel in 2004 niet opnieuw was ingezaaid, leek het erop alsof er sprake was van een volledig ander mengsel. Vanaf eind mei zagen de bloemstroken op alle bedrijven hoofdzakelijk wit door het bloeiend duizendblad en de margrietten, en geel door de bloei van morgenster. Kortom: een totaal andere aanblik zonder dat er opnieuw was gezaaid.

Ook waren er in 2004 veel minder problemen met onkruid. Zo hoefde er niet ingegrepen te worden om het onkruid, door bijvoorbeeld vroeg te maaien, de kop in te drukken.

Vlinders waren in 2004 minder talrijk dan in 2003. Wel werden roofmijten en soldaatjes (een soort kevers) waargenomen, evenals zweefvliegen. Henk Mauritz: „Bij ons staan de bloemen tussen berken: *Betula jacquemontii* en *Betula pendula* 'Laciniata'. De eerste is weinig gevoelig voor luis, de tweede des te meer. We hebben de indruk dat we in 2004 minder tegen luis hebben hoeven te spuiten dan in andere jaren, alhoewel je altijd voorzichtig moet zijn met het trekken van te snelle conclusies. Het ene jaar is het andere niet en een bespuiting heeft soms meer, soms minder effect. Toch vallen de resultaten over 2004 ons niet tegen.”

Meer leven op het bedrijf door 'Natuur breed'

'Natuur breed' is een door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) gefinancierd project met als doel meer natuur in de reguliere bedrijfsvoering te brengen. Het project wordt uitgevoerd in de akkerbouw, veehouderij, fruitteelt, bollenteelt en boomkwekerij. Een van de onderdelen is het aanleggen van natuurelementen op agrarische bedrijven. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om natuurvriendelijke slootkanten, verschaalde grasstroken, ingezaaide bloemenmengsels, houtrillen of het ophangen van nestkasten. Bij de deelnemende laanboomkwekers zijn enkele van deze elementen daadwerkelijk ingezet.

Wouter Schuring en Anton van der Linden

Schuring (wouter.schuring@wur.nl) en Van der Linden (anton.vanderlinden@wur.nl) zijn onderzoeker bij PPO Bomen in Boskoop, (0172) 23 67 00.